

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

МАКЪ

№ 137 (23066)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ

БЭДЗЭОГЪУМ и 31-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Бзылъфыгъэ фермер

Бизнесым бзылъфыгъэхэр бэу хэцагъэхэ зэрэхъугъэхэр ыкли гъэхъагъэхэр зэралыхэрэр бгъэшлэгъожынуу шытэп. Ау бзылъфыгъэ фермерым бэрэ улуклэштэп.

Кошхъаблэ шыпсэурэ Отэщыкьо Рузанэ мэкъумэщ хызмэтым ищылэныгъэ рипхынэу ныбжыи клэхъопсыгъэп. Арэу шытми, Игнатъевскэ къоджэ псэуплэм дэт фермэу гектари 2 зэралыхэр яунагъоклэ кызызлэклагъахэм бэрэ емыгупшысэу еж иунэе хызмэтшлэлэу «Отэщыкьо Рузанэ» зыфилорэр 2021-рэ илъэсым кызызлуиыхыгъ, ащ лэжыгъэр зычлатакьорэ псэуалъэр шагъэпсыгъ ыкли былымхэр шаыгъых. Кошхъаблэ районымклэ Рузанэ зилэщэ хызмэтшлэлэр анахь дэгъоу лóf зышлэхэрэм ащыцэу кыхагъэщы. Мэкъумэщ-фер-

мер хызмэтшлэлэ е унэгъо былымэхъо фермэ кызызлуиыхы зышлэгъохэм ащ игъэпсын, лóf зышлэхэрэм ябизнес гъэушъомбгъугъэным афэшл грантхэр ятыгъэнхэм афытегъэпсыхъэгъэ программэм ыкли нэмыкл къралыгъо лэпылэгъухэм чанэу ахэлажъэ, ахэм мылькоу къаклорэм яшлуагъэклэ фермэм зырегъэушъомбгъу.

— Чаныгъэ кызызхэбгъафэмэ, непэ хэклиплэ кызыфэмыгъотын лóфи шылэп, — ело Рузанэ. — Сихъхэгъусэ яунагъоклэ мэкъумэщ хызмэтым пылгыгъэх, ащ хэшлыкI фырилэу шытыгъ. Еж-

ми бэдждэндэу чыгу къаихыгъэу ылэжыштыгъ. Етланэ фермер кызытэщэфым, сэри мы лóфым ыуж сихъанэу исхъухъагъ. Къралыгъо программэм ишлуагъэклэ грант кысати, тимылькуи хэлъэу лэжыгъэ члэпхэплэр тшыгъэ. Ар уилэ хъумэ бэкIэ лóфыр нахь къегъэпсынклэ.

Адыгэ гушылэгъым кызызерилоу «лажъэрэр лэхынчъэ хъурэп». Ар къаушыхъаты Отэщыкьохэм яунагъо, лóфшлэным фэкъулайхэу мэкъумэщ хызмэтым пылгых. Рузанэ ригъэжыгъэ лóфым гуахъо хигъуатэу зэрэлпыгъэкIотэщтым пыл ыкли ар кыдэхъу. Мэкъумэщ хызмэтым зэрэлпыхъагъэм зы мафариклэгъожыгъэп. Зилофшлэнклэ гугъаплэ зилэ фермер бзылъфыгъэм ыгъэфедэшт техникэр, мэкъумэщ лэжыплэхэр икьоу илэх.

(ИкIлэх

я 2-рэ нэклубгъом ит).

Апэрэ мэзихымклэ ялóфшлэн аухыгъ

АР-м и Къралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм мы илъэсым иапэрэ мэзих-клэ ялóфшлэн аухыгъ. Я XXXVIII-рэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ ялагъэмклэ «гъэтхэ сессиер» зэфашыжыгъ.

Ащ хэлэжыагъэх АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат, Правительствэм хэтхэр, федеральнэ ыкли шьолъыр къулыкъухэм япашэхэр, народнэ депутатхэм ясоветхэм ятхъаматэхэр, нэмыклхэр. Зэхэсыгъор зерищагъ Парламентым и Тхъаматэу Владимир Нарожнэм.

АР-м и Лышхъэ, министрэхэм я Кабинет, Парламентым и комитетхэр, муниципальнэ образованиехэр клэщакло зыфэхъугъэ хэбзэгъэуцугъэхэм япроектхэм, джэпсалъэхэм мы зэхэсыгъом щатэгущылагъэх. Постэумкли упчлэ 50 повесткэм шыгъэнэфэгъагъ. Ахэр къралыгъо граждан къулыкъум, къолхъэ

(ИкIлэх я 3-рэ нэклуб. ит).

Адыгеим шыпсэухэу ыкли ихъакIэхэу лытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Зи Хэкужъ къэзыгъэзэжыгъэм и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкIыр 2024-рэ илъэсым шышхъалум и 1-м пчыхэм сыхъатыр 6-м ЗыкIыныгъэмрэ Зэгурьло-ныгъэмрэ япчэгу щаублэшт.

Мэфэкл лóфтхъабзэхэмрэ концертымрэ анэмыклэу лъэпкIэ лэпэщысэхэм, тхылъхэм якъэгъэлъэгъонхэр шылэштых, зышлэгъохэм ахэр ащэфын альэкIышт. Концерт ужым адыгэ джэгу зэхашэшт.

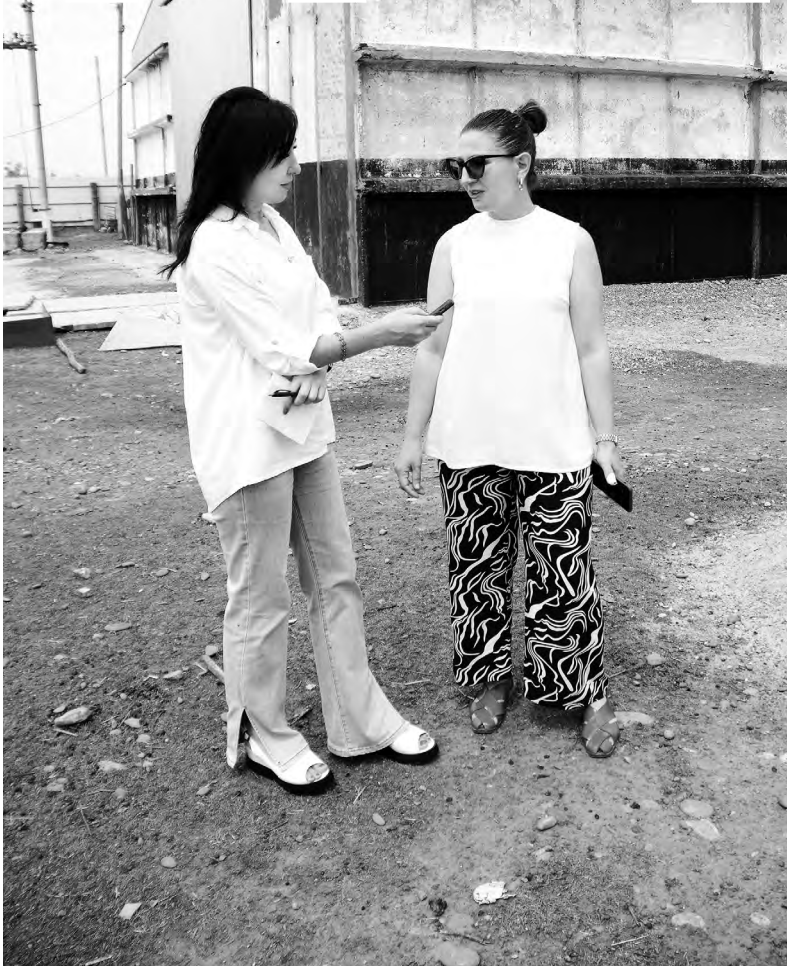
Лóфтхъабзэхэм шьуахэлэжъэнэу шьукъетэгъэблагъэ!

Чылопсым изытет зыгорэкIэ кызызэлыхъэкIэ, мэфэкл лóфтхъабзэхэр Адыгэ Республикэм и Къралыгъо филармоне щыкIотых.

ЗэхэщэкIо комитетыр

Бзылфыгъэ фермер

(ИкӀуӀх).

Ишхьэгъусэ кыдеӀэзэ зэ-клэмкӀи чыгу гектар 95-рэ елэжы, ащ шыщэу гектар 39-р хабзэм ифонд шыщэу кыри-тыгъ, адрэр цыфхэм бэджэн-дэу кӀаихыгъ. Анахьэу коцыр, хьэр, зэнтхьыр, натрыфыр кьегъӀы. Лэжыгъэм зэрешлү-шӀэшт чыгъэшлүхэр ещӀфых. Чыгум узэрэдэлэжхэн фаем хэшлӀкӀ ин фырилэу, ищитху аригъалоу мӀлажэ. Мыгъэ зэнтхьыр, коцыр, хьэр лӀухыжыгъ, джы натрыфым игъо къэсыгъ. Илъэс ренэм чыгум 10ф дешӀэ.

— ШыпкӀэу пӀощт-мэ, убзылфыгъэу чыгум 10ф дэбшӀэ-ныр, былымхэм уапы-лыныр псынклӀп. Ау кыбдезгъэштэн ыкӀи кыбделэн уилэ хьумэ, сьд фэдэрэ 10фи кӀинӀп. Узэдэлэжыу, узэгурыломэ кыбдэ-мышхун шыӀп. Уна-гом джары ыла-псэр, — ело фер-мерым.

Рузанэ ихьызмэтшӀаплӀэ зы-щигъэпсыгъэ чыплӀэм кӀакъырӀэу тетхэр зэрифӀашуашӀэу зэтэгъ-псыхьагъэх. Псыр, электричес-твэр ящӀлагъ, къэрагъулэ илӀэу псэушхьэу тетхэм алъӀплӀэ.

Рузанэ кызыриуагъэмкӀэ, илъэс заулӀкӀэ узӀклӀэбэжымэ, ос-ошӀоу кьехыгъагъэм лэжы-

гъэ гъэтылпыӀлӀэр зэхигъэтэ-кьогъагъ. Ащ игъэцӀклӀэжыын пӀауагъэханӀэ 2021-рэ илъэсым грантым икъыдэхын хӀлажы, сомэ миллионрӀэ мин 850-рӀэ кыратыгъ. Ащ нэмыкӀэуи фӀгъӀотӀэныгъэ илӀэу чыфӀэу сомэ миллион фӀдиз кылахи, лэжыгъэ гъэтылпыӀлӀэр зэрищыкӀа-гъэм фӀдӀэу зэтырагъӀпсыхьа-жыгъ. Мы уахътэм ащ лэжыгъ-гъэр чӀэтӀкыуагъэу чӀӀӀ. Ащы-гъум къэралыгъо программэм хӀэлэжхэн зэрилӀӀакӀыщтыр Ру-занэ кыгурылӀуи, хӀэуоныгъэхэр ышӀыхӀэу ригъэжыагъ.

Чыгулэжыныным нэмыкӀэу Рузанэ былымхунымы пылӀ. ПӀстӀумкӀи мӀл лӀфӀэр шхьӀэ 85-рӀэ иӀ. Ащ нэмыкӀэу пчӀн хунымы пыхьагъ, джащ фӀдӀэу кӀӀнклӀ къэзытырӀэ чӀэтхэр, псы-чӀэтхэр ехӀу.

— Илъэс къэс мӀл лӀфӀэр-пӀорхэм ате-клӀодӀгъэ ахъщэм изы-лахь кьегъӀгъэзӀжы-гъэным фытегъӀпсы-хьӀгъэ къэралыгъо программэм тыхӀла-жӀэ ыкӀи субсидие кытаты. Ар тӀрклӀэ лӀпылӀгъушӀу. АхъщӀэу кытфырагъӀгъэзӀжы-гъэр мӀкыуупкӀӀэным ыкӀи хьызмэтшӀаплӀэм игъэцӀклӀэжыын пӀӀутӀ-гъахь. МӀлхэм уазӀ-рэдзекӀон, узӀрапы-

лын фаем сыщы-гъуазӀщтыгъ. Ащ кы-хӀклӀэу сӀри мӀлым иххун сыпыхьанӀэ хьугъ. Сыда пӀомӀ ар дӀгъоу ащӀфы ыкӀи осӀэ дӀгъу иӀ, — кыуагъ Рузанэ.

Ащ кызыриуагъэмкӀэ, мӀлыр цыкӀу-цыкӀуэзӀ ащӀ, ежхэм яунагъокӀи зыщагъакӀӀэрӀп. Ахэм ашхыщтыр алӀжы. Ащ кы-текӀырӀэ уц цыӀнӀр ыкӀи мӀкыур мӀлхэм арагъӀшхы, ащкӀэ зы-пари гумӀкыгъо шыӀп. МӀкыум имызакъоу нэмыкӀ лусхӀри агъӀхьазырых. Ащ нэмыкӀэу былымхэм якъыӀнӀ-лыӀнӀэ ищы-кӀӀгъӀшт лӀзӀгъуэхэр зыхӀӀ лусӀэу аригъӀшхыщтыр пӀшлорыгъӀшӀӀэу егъӀхьазыры. Ащ техникӀэу ищы-кӀагъӀри ежӀ иунаеу иӀ. ТапӀкӀи былымхуным зыригъӀушӀомб-гъун, шкӀӀ, чӀмхэр ыххун гухӀӀ иӀ. Мы мафӀэм ехӀулӀэу былым-хэр зычӀӀышт кӀакъырыр зӀ-тырагъӀпсыхьӀ.

— Сьд фэдэрэ 10ф-шӀӀӀни кӀын хӀӀ, ау узыпылӀыр шӀу пӀӀӀ-

гъоу, ащ зыкыгъэ-шыпкӀӀэжы хьумэ, ар зӀхапшӀӀэрӀп, — ело Рузанэ ишхьэгъусӀ. — Ом изытет зыфӀздагъэм елӀытыгъэу лэжыгъэу кьӀэтхыжыгъэм уигъ-рӀзӀнӀэу щыт. Мыгъэ ошӀоу кьехыгъэм зӀнтхым тӀӀкӀу кь-гоуагъ, гектарым центр 12 нахь кыт-хыжыгъӀп. АрӀу щыт нахь мышӀӀми, сыгу згъӀкӀодыгъӀп, гурытымкӀэ лэжыгъэу кьӀэтхыжыгъэм сигъ-рӀзагъ. Коцым цент-нер 51-рӀэ, хьэм центнер 42-рӀэ кьед-гъӀтыгъ, ар тӀрклӀэ кьӀгъӀӀӀгъоӀнышӀу.

Рузанэ ишхьэгъусӀэу Алыгъ былымшхьӀӀӀхэм зэрищыкӀа-гъӀэу уадзекӀон, бгъӀшхӀнхӀ,

лӀпӀдӀӀӀл умышӀӀэу дӀгъоу узӀ-рапылын фаер кыгурылӀозӀ, ицӀыкӀугъом зӀресагъӀэу, ахэм ауж ит. Ащ ишӀуагъӀкӀэ сьд фӀдӀэрӀэ кӀини кыгъӀӀӀуцурӀп, пшӀӀӀрылӀӀэу зыфигъӀуцужыгъэр зӀшӀуихын елӀӀкы.

— ТиунагъокӀэ унӀэ хьызмэтшӀаплӀэ тилӀэу сицӀыкӀугъом кыще-гъӀжыагъӀэу сьтӀэ сы-ригъусӀэу чӀмхэм, мӀлхэм ялыгъынкӀэ сьдӀӀӀпылӀӀщтыгъ. СӀ-ри а лӀагъор лыз-гъӀкӀотагъ, ащкӀэ къ-ралыгъо программ-хэр лӀпылӀгъушӀу кысфӀӀхьугъӀх, — ело ащ.

РигъӀӀӀгъӀэу 10фым кыщы-мышӀоу, кӀуачӀӀэу илӀр рихьылӀӀ-зӀ хӀӀӀӀоныгъӀӀхэр ышӀынхӀэу, икӀоджӀӀгъуэхэр кыщыгушӀуӀкӀхӀэу, ахэмкӀэ щысӀтехыплӀӀэу ыпӀӀкӀэ лыкӀотӀӀнӀэу фермер бзылфы-гъэм фӀтӀӀо.

КӀАРӀ Фатим.

СурӀтхӀэр: лӀшӀынӀэ АспӀан.

АР-м и Парламент

Апэрэ мэзинымкIэ ялофшIэн аухыгъ

(ИкIаух).

тын-лхыным пэшлуклогъэ-ным, республикэ бюджетым игъэорышIэн, унагъом апэрэ ыкIи ятIонэрэ сабий кыхъу-хьагъэмэ, ащ зэтыгъо ахъцэ тынэу фагъагъорэм цыфхэм ярэхъатныгъэ, кьэралыгъо социальнэ Iэпылэгъум, фэтэры-бэу зэхэт унэхэм ачIэхэм зэ-дагъэфедэхэрэм ягъэкIэжын, цыфхэм ыкIи ахэм ябагаж язещэн, нэмыкIхэм ахэр афэ-гъэхьыгъагъэх.

Адыгеим и Парламент иде-путатхэм УФ-м и Президенту Владимир Путиным унагъом и Илэс зэшIохыгъэн фэе пшэ-рылэу кышIыгъэхэр гъэцкIэ-гъэнхэм фэшI унагъом, ныгъом, тыгъом ыкIи кIэлэцIыкIугъом якъэухъумэн фэгъэхьыгъэ рес-публикэ хэбзэгъэуцугъэ аштагъ. Ащ кIуачIэ илэ зыхъукIэ, кьэ-кIорэ 2025-рэ илэсым ишылэ мазэ и 1-м шыублагъэу ящэнэ-рэ ыкIи ащ кыкIэлэыкIорэ сабий кызырыхъуэхъэгъэ уна-гъом зэтыгъоу ратырэ ахъцэр сомэ мини 100 хъушт. Непэ ар 2012-рэ илэсым кIуачIэ зилэ хъугъэ законом кызырэдэ-лпытэгъэм тетэу, сомэ 50000 мэхъу.

КIэлэцIыкIу ибэхэм ыкIи лы-плээн имыIэу кьэнагъэхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ хэбзэгъэуцугъэм зэхъокIыныгъэу фашIыгъэхэр мы купхэм ахахъэхэрэм унэ къащэфын е ипотека агъэлсы-гъэмэ, ар апшыныжын амал ареты. ХэушъафыкIыгъэ дзэ операцием хэкIодагъэхэм яса-бийхэр мыщ дэжыым апшэ ашIыцтых.

АР-м иминистрэхэм я Каби-нет кыхилъхьагъэу 2024-рэ илэс бюджетым ыкIи 2025 — 2026-кIэ агъэнэфагъэхэм зэхъокIыныгъэхэр афашIыгъэх. Тызхэт илэсым ибюджет ха-хъохэмкIэ илахъ сомэ милли-арди 4,98-кIэ нахъыбэ шыгъэ-ным ар фэгъэхьыгъ. Ащ шыцэу сомэ миллиарди 2,1-р хэбзэлахъ

Тэхъутэмыкье районим ихъы-кум участкэу N 2-м, Хэшх За-мирэ Мыекъуапэ иучасткэу N 2-м, Джуллетта Смолинар Тэхъутэмыкье районим иучаст-кэу N 1-м, Светлана Дюминар Красногвардейскэ районим иучасткэу N 2-м яхъыкумышI-хэу гъэнэфэгъэнхэм тегушIахи, дырагъэштагъ.

Тэхъутэмыкье районим зэгъэшлужъ хъыкумышIэу илэм хагъэхъуагъ нахъ мышIэми, цыфхэу исым ипчъагъэ ифэ-шъуашэу участкэхэр ялэхэп, ащ Iофыгъохэр мымакIэу кызы-дехьых. Ащ ыпкъ кыкIэу, зэгъэ-шлужъ хъыкумышIхэм ыкIи хъы-кум участкэхэм афэгъэхьыгъэ Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм иапэрэ статья зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм Адыгеим и Пар-ламент идепутатхэр кIэщакIо фэхъугъэх.

Пстэумэ ауж АР-м и Лы-шъхъэу КъумпIыл Мурат депу-татхэм закыфигъэзагъ, Iофэу ашIагъэм пай кызырафэразэм ащ кыкIыгъэтхыгъ.

— Тызделэжъэ тишъолпыр социальнэ-экономическэ хэхъо-ныгъэхэр ышIынхэм тызэдыдэ-лажъэ, Iофтхьабзэу дгъэнэфа-гъэхэр пхырытэцых. Лъапкъ проектхэр, кьэралыгъо програм-мэхэм къадыхэлъытагъэхэр икIоу ыкIи игъом гъэцкIэгъэн-хэм тыпыл. Пшэрылэу джы-ри тилэр макIэп. Ахэр зэшIо-хыгъэнхэм пай IэпэцIэгъанэ тилэш, ар дгъэфедэцт. Цыф-хэм зэлхыныгъэ адытиIэн, шъхъихыгъэу тадэгущыIэн, зы-гъэгумэкIыхэрэм защдгъэгъо-зэн, Iэпылэгъу тафэхъун фэе. ТапэкIэ дгъэнэфагъэхэм теу-бытагъэ хэлъэу тIагIолэныр пстэумэ анахъ шъхъаI, — кы-ы-лауагъ КъумпIыл Мурат.

АР-м и Кьэралыгъо Совет — Хасэм идепутатхэм шышъхъ-лум и 1-м зыгъэпсэфыгъо уах-тэр рагъажъэ, «бжыхъэ сесси-ем» кыхиубытэу чъэпыогъу мазэр ары джы зызэлукIэцтхэр.

ХЪУТ Нэфсэт.

ыкIи мыхэбзэлахъ кьэкIуапIэхэм къахэкIыцт, сомэ миллиарди 2,87-р зымыгъэзэжын мылькIоу кыхэхъоцт. Ахъцэр сабыибэ зэрыс унагъохэм Iэпылэгъу яты-гъэным, социальнэ псэуалэхэм яшын, нэмыкIхэм апэуагъэ-хъацт. Джащ фэдэу сомэ мил-лиони 186-р кIэлэцIыкIу ибэхэм е лыплээн имыIэу кьэнагъэхэм псэуплэ ягъэгъотыгъэным пай агъэнэфагъ.

Хыльэзэщэ автомашинэхэр республикэм игъогухэм зра-щызеклохэрэм зэрэлыплэхэрэм фэгъэхьыгъэ кьэбарэу Ространснадзорым Краснодар краимкIэ ыкIи Адыгэ Респу-бликэмкIэ и ГъэорышIапIэ кы-гъэхъазырыгъэми депутатхэр едэлугъэх. Ащ нэлуасэ кыфи-шыгъэх ГъэорышIапIэм ипашэ игуадзэу, АР-мкIэ чIыплэ отде-лым ипашэу Чэтыжъ Азамат. Ащ кызырIуагъэмкIэ, 2024-рэ илэсыр кызыхъагъэм кы-щыублагъэу гъогъугъуи 105-рэ

республикэм игъогухэм уплэ-кIунхэр ащызэхашагъэх. Хы-льэзэщэ автомашинэм илпыр зыфэдицыр зэрэщэчырэ псэу-алэу бгъэкошын плэкIырэр агъэфедэзэ хыльэу зэрэщэрэм зыцагъэгъозагъ. ПстэумкIи ав-томобиль 1119-у ащэчыгъэм шыцэу 465-мэ шапхэхэм ашIо-кIэу арыл. Водительхэм хы-льэзэщэ транспортыр кьэзы-щэчырэ системэу республикэм игъогухэм атырагъэуцагъэхэр къаухъанхэм пае псэуплэхэм адахъэх, ахэм ягъогухэр зэ-щэагъахъ. Къаухъан амал зы-мыIэхэм автомашинэм пылэ номерыр шыкIэ зэфэшъаф-хэмкIэ агъэбылты.

Джащ фэдэу гъэмэфэ фабэм хыльэзэщэ автомашинэшхо-хэм асфальтэу гъогухэм ате-лым яагъэ зэрэагъэкIырэм кыхэкIэу, фабэр 32-м градусыр зыщышIокIырэм, пчэдыжыым сыхъатыр 9-м кыщыублагъэу пчыхэм 9-м нэс кьатехъанхэ

фимытхэу кызыцилорэ унашъор республикэм кыщыдэкIыгъ.

Арэу шытми, уплэкIунхэми, гъогухэм язытети кызырагъэ-лъягъорэмкIэ, ари икIу фэди-зэу гъэцкIагъэ хъурэп. Ащ фэшI водителэу хэукъоныгъэ зышIы-хэрэм административнэ пшэ-дэкIыжъэу ахъырэр нахъ гъэ-лэшыгъэным хэлпэнхэу кызы-цилорэ джэпсальэр УФ-м хэ-гъэгъу кIоцI IофхэмкIэ иминист-рэу Владимир Колокольцевым фагъэхьыгъ.

Ащ нэмыкIэуи федеральнэ гупчэм фэгъэзэгъэ джэпсальэ 4 депутатхэм аштагъ. Ахэр кьэ-ралыгъо закупкэхэм, муницип-пальнэ образованиехэм язэте-гъэлсыхъан ыльэныкIокIэ хэу-кьоныгъэхэр зышIыхэрэм адми-нистративнэ пшэдэкIыжъэу ахъырэм, бюджет ыкIи псэу-плэ Кодексхэм зэхъокIыны-гъэу афашIыцтхэм афэгъэхьы-гъэх.

Джащ фэдэу ДэрбэкIо Аскэр

Цыфхэр рагъэблэгъагъэх

ШТАБ
ОБЩЕСТВЕННОЙ
ПОДДЕРЖКИ
ЕДИНОЙ РОССИИ

АР-м и Кьэралыгъо Совет — Хасэр

Урысые политическэ партиеу «Единэ Рос-сием» ишъолпыр ыкIи ичIыпIэ приемнэхэм АР-м и Кьэралыгъо Совет — Хасэм иде-путатхэм цыфхэр ащырагъэблэгъагъэх. Министерствэ ыкIи кьулыкIу зэфэшъ-хъафхэм ялIыкIохэр ахэм ахэлэжъагъэх.

Цыфэу къагIоллагъэхэм анахъыбэм социальнэ Iэпы-

Iэгъу ящыкIэгъагъ. Хэушъа-фыкIыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэмр ахэм яуна-гъохэмр аделэгъэныр сьди-гъокIи апшээрэхэм ащыц. НэмыкIэу закыфэзэгъагъэ-хэм урамхэм язэтегъэлсы-хъан, гъогухэм ягъэцкIэжын, псэолэшыным кыпыкIыгъэ пьдзафэхэм ядэщын, псэу цыфхэр зашъохэрэм изытет япхыгъэ Iофыгъохэр кы-рахъылагъэх.

Шъолпыр Парламентым и Тхъаматэу Владимир Нарож-нэм къуаджэу Гьобэкъуае дэхэм зыкыфагъэзагъ. 1949-рэ илэсым имэлыл-

фэгъу мазэ кыщыублагъэу 1952-м илэныгъо нэс Адыгэ хэку исполкомым ипэцагъэу, кIэлэегъэдэжэ сэнэхъатым игъашIэ инахъыбэр езытыгъэ Теуцожъ Нухъэ Цыгъо ыкIом ишIэжъ мыкIодыжыным фэшI ыцIэ кьоджэ еджаплэм фау-сынэу ахэр кыкIэлэулах.

Цыфхэм ягумэкIыгъохэм анахъыбэр дэгъэзыжыгъэ хъугъэ, джэуапынчэу зыпа-ри кьэнагъэп. А чIыплэ дэдэм зэшIуамыхыгъэр а лъэныкIом фэгъэзэгъэ кьулыкIуом фа-гъэхьыгъ. ТапэкIэ ахэр гъэ-цкIагъэ зэрэхъурэм депу-татхэр лыплэщтых.

Адыгэ културэр Тыркуем щэшлэты

Културэмрэ творчествэмрэкIэ Дунэе фестивалэу Тыркуем щыклорэм, кьалэу Истамбыл ипашэхэм зэрэрагэблэгъагэм тетэу, адыгэ кьэшъокIо ансамблэу «Абрекхэр» хэлажъэ. Хэгъэгу 30-м ехъумэ ялыкIохэм чыплэ дахэхэр арагэльэгъушт, кьэгэльэгъонхэр афызэхашэшт, цыф цлэрыломэ алыкIэштых, IофшлэкIэшлоу аIэклэлъ хьугъэмкIэ зэхъожьыштых.

Бэдзэогум и 24-м кьыщегъэжъагъэу шышъхъэлум и 4-м нэс Iофтхьабзэр кIошт. Дунаир мамырэу псэуным фэгъэхьыгъэ фестивалэу Истамбыл щызэхашагъэм лъэпкъ къашъохэр кьышашышт, оредхэр кьышалошт. Цыф лъэпкхэм

якультурэ кьэухъумэгъэнымкIэ ыкIи хэхъоныгъэ егъэшлэгъэнымкIэ, кьошныгъэ зэфыщытыкIэр гъэпытэгъэнымкIэ мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэм мэхъэнэшхо яI. Адыгеим икьэшъокIо куп мы мэфитIум фестивалым чанэу зыкышхыгъэлъэ

гъагъ. Iофтхьабзэм хэлэжъэрэ кьэшъуа-кIохэмрэ оредыIохэмрэ нэлъасэ зэфэшхыгъэнхэм епхыгъэ зэлукIэхэр рагъэ-кIокIыгъэх.

Ансамблэу «Абрекхэм» ихудожественнэ пащэу, Адыгеим културэмкIэ

изаслуженнэ артистэу ТхьакIумэщэ Налбек телефонымкIэ тьдэгущыIагъ:

— *Адыгеир тилъэпкъ къашъохэмкIэ дунаим щызэлъадгъаиIэ тшIоигъоу лъэшэу тилъоф тегу-гъу, кьэшъокIо купым хэтхэми ягулътэ мы лъэныкъомкIэ кьызэрэтIэтыштым тынаIэ тет. Дунаим мамырныгъэ илгъэу цыфхэр псэунхэр анахь шгъаIэу щыт. Къашъом ыбзэ цыфхэр зэрехых. Фестивалым лъэпкхэр зэфышхыгъэх, зэлукIэгъухэр шIукIэ тыгу кьэкIыжъыштым, зэхэ-щакIохэм яшIушIагъэ тьцы-гъушхышхытэп, —* кьытиIуагъ ТхьакIумэщэ Налбек.

Фестивалым изэфэшхыжъын тегъэ-псыхъагъэу Истамбыл исценэ кьэгъэлъэгъонхэр щыкIоштых, гала-концертым тиансамблэ къашъохэу «Лъэпэрышъор», «Щэщэныр», хореографическэ композицеу «Си Адыгэи» зыфилохэрэр кьышхыгъэлэгъошт. Пчыхъзэхэхэм адыгэ джэгу кьыдхэлъытэгъагъ.

Iофтхьабзэм хэлэжъагъэхэр зышхышхышхы бзэу алулътэрэ ямылътэ-тыгъэу кьэшъоным ыбзэ нахь благъэ зэфышхыгъэх.

— *ТилъэпккъIэ адыгэ къа-шъом мэхъанэшхо иI, ар тикультурэ игушъхъэлэжъэ баины-гъэ изы IахышIу, адыгэм ыгу кьыгушхышхыIырэр шэн-хабз. Тыркуем ис адыгэхэр фестивалым кьэкIолIагъэх, фабэу кьытпэгъокIыгъэх. ТьдэкIэ щыIэ адыгэхэр къашъом гукIи псэкиIэ зэфещэх, —* кьытиIуагъ купым ипашэ.

Лъэпкъ зэфэшхыафхэм якультурэ фестивалым щэшлэты. Гум кьынэжъырэ Iофтхьабзэу ар хьушт. Цыф лъэпкхэу зышхышхышхы, динэу алэжъырэм, политикэ еплъыкIэу ялэм, културэ хэушъхыафы-кIыгъэу кьагъэгъунэрэм ямылътэтыгъэу дунаим ичылпэ зэфэшхыафхэм кьары-кIыгъэ лыкIохэр зегурылоныгъэр зыша-гъэпытэшт Iофтхьабзэу фестивалыр хьунэу ащ изэхэщакIохэр щэгугъых.

ЛЪЭПШЪЫКЪО ФАТИМ.

Сурэтхэр: ТхьакIушхына Налбек.

Университетым чIэхъагъэхэр къэнэфагъэх

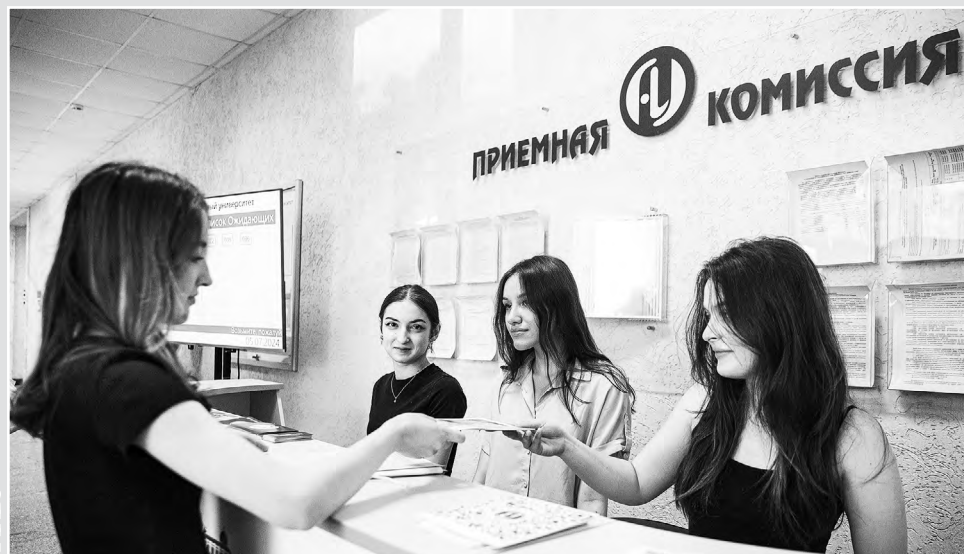
Урысыем ишъолгыр 65-мэ яныбжъыкIэ мини 7 фэдиз АКЪУ-м чIахъэ ашIоигъоу кьэкIолIагъэх. Апшъэрэ еджапIэм бюджет лъапсэ зилэ чIэхъагъу лъэхъаныр щызэфашIыжъыгъ.

ПстэумкIи нэбгырэ 6752-мэ ятхылъхэр ащ ратыгъэх. БлэкIыгъэ илгъэсым егъэпшагъэмэ, ар процент 32-кIэ нахыб. Бакалавриатым чIахъэ зышIоигъохэм япчъагъэ процент 15-кIэ хэхъуагъ.

Апшъэрэ еджапIэм ипресс-къулыкъу кьызэритырэмкIэ, мыщ чIахъэ зышIоигъохэм янахыбэр Пшызэ шъолгырым щышхы — нэбгырэ 3239-рэ, ятIонэрэ чыплэр Адыгеим ылыгъ — нэбгырэ 2770-рэ. Джащ фэдэу Къыблэ ыкIи Темыр федеральнэ шъолгырхэм, Камчатскэ ыкIи Приморскэ хэкухэм, Ханты-Мансийскэ лъэпкъ округым кьарыкIыгъэх.

Сэнэхъат пстэумкIи зэнэкъокъур иныгъэ. Апэрэ чыплэм юриспруденциер щыт. Зы чыплэм нэбгырэ 37-рэ кIэдэгъ. Ащ ыуж кьэкIы рекламэр ыкIи общественностым изэлхыныгъэхэмкIэ сэнэхъатыр — нэбгырэ 15 зы чыплэм, хысапыр — нэбгырэ 13, зекIонымкIэ ыкIи психолог-кIэлэегъэджэ сэнэхъатым — зы бюджет чыплэм нэбгыри 8 итыгъ.

ЧIэхъагъэхэмэ, чIэмыхъагъэхэмэ ныбжъыкIэхэм мы мафэхэм зэрагъэшлэн алъэкIы. Зэфэхысышхыхэр шъхъаихыгъэ къашыгъэх. Апшъэрэ еджапIэм ихы-

тыу нэклубгъо ахэр кьыригъэхъагъэх. ЫпкIэ хэлъэу еджэн мурад зышхыгъэхэм ятхъапэхэм ятын джыри макIо.

АНЦОКЪО ИРИН.

Ичлышлэ итэу мэлажбэ

Теуцожь Марет илофшлэн гюгу зэрэщитэу зы лъэныкъом фигъэхьыгъ. Илъэс 41-рэ хуьгъэу ар культурэм щэлажьэ. Ащ фэдиз илъэс пчъагъэхэм зыфэгъэзагъэм хэшлыкышхо фырилэу ащ ыцлэ рало: лoфтхъэбзэ зэфэшхьафхэр, мэфэкIхэр, творческэ зэхахъэхэр, культурэмкIэ фестивалъхэр, зэнэкьокъухэр зэхищагъэх. Непи ащ кыкырымьгъэчу илофшлэн лъегъэкIуатэ ыкIи Теуцожь районым икультурэрэ Теуцожь Маретрэ зэгопчынхэ умылъэкIыщт IахьитIу.

Марет илофшлэн гыгу 1983-рэ илъэ-
сым Адыгэкъалэ шыргъэжъыгъагъ.
Краснодар культурэмкӀэ икӀэралыгъо
институт къэзыухыгъэ специалист
ныб-
жыкӀау, илъэс 23-м итуу, Теуцожь
районым игъэцӀэкӀако комитет куль-
турэмкӀэ иотдел инспектореу ашы.
Нэужым культурэм и Унау Адыгэкъалэ
дэтым ипашӀэу (неп лъапкӀ культурэм
и Гупч) агъэнафӀ. ӀэнэтӀитӀур илъэс
пчӀагъэхэм зедигъэцӀагъ. 1991-рэ
илӀэсым къыщегъэжъагъэу культурэмкӀэ
гъӀэорышлӀанӀэм ипециалистыгъ. Лъэ-
хдӀан зӀэлӀагыгъохэм, 2000-рэ илъӀсым
Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ
зызэхашъхьафыкӀхэм, Теуцожь рай—
оным культурэмкӀэ игъӀэорышлӀанӀэ ипе-
циалист шъхьалӀэу къагъэкожы. 2016-м
къыщегъэжъагъэу Теуцожь район адми-
нистрацием культурэмкӀэ ыкӀи киномкӀэ
игъӀэорышлӀанӀэ ипаш.

— Марет, уятэу Теуцожь Анзаур мэкыу-мэщым ыльэныкыоклэ юфышэшхуагь. О сыдэуцтэу культурэр кыыхэпхыгьа?

— Я 9-рэ классым сисэу краим кыыщыдагъэкIыцтыгъэ гъэзетым седжэзэ сурэтхэмрэ ацкыкIэлъыкIорэ тхыгъэмрэ сынэхэр къащыгуцугъэх. Ацкыыци-Юцтыгъ: «Краснодар культурэмкIэ иинститут щеджэхэрэм апэрэ сессиер аты». Ахэм ся-хъопсагъ. Ац фэдэу культурэм сыфэццэгъэ дэдэуи цытыгъэп шъхъаем, сыгукIэ сыкыфэягъ ац сыщеджэнэу ыкIи кыыздэ-хъугъ. ЕджэпIэ ужым сычIахыи,

культурнэ-зыгъэпсэфылэ уч-
реждением изэхэцэкIo-мето-
дист сэнэхъатыр кыицызIэкIэз-
гъэхъагъ.

Марет культурэм loфшлэныр зыщыри-
гъэжъэгагъэмрэ непэрэ бэ зэхъоклы-
гъэр. Иилъэс хьылъэхэри илъэхъанышлухэ-
ри ащ къыдыкIугъэх, ау илшъэрылъ
шъхъалэ игъэццIэн, культурэр шлу ягъэ-
ллъэгъубыэн, цIыхэр ащ кыхъэщэгъэн-
хэр зэпыгъэуэгъэп.

— Ары, *цылагъ* зэман хьылъэхэр. *Культурэм* иунэхэр *ІыгъэкІ* хъу-
гъагъэх, *аппаратурэр тилагъэн*,
шолымыкІлэ зыгъэплъыхэри ах-
тыгъэх. Ары нахь *мышІэм*,
цІыфхэр къакІоццтыгъэх, *шІу*
зэрэлъэгъуццтыгъэх, *апэбгъо-*
хынэу къызажэццтыгъэхэри *непэ*
фэдэу иныгъэн. *Лъэпкъ* зэфэшъ-

Марет культурэм Иофшлэныр зыщыригъэжъ-
гъагъэмрэ непэрэ бэ зэхъоклыгъэр. Иилъэс
хьылъэхэри илъэхъанышлухэри ащ къыдиклугъэх,
ау ипшъэрылъ шъхьалэ игъэцэклэн, культурэр шлу
ягъэлъэгъугъэныр, цлфхэр ащ къыхэцэгъэнхэр
зэпигъэугъэп.

хьафыбэ цэпсэуба, шъхадж
пчыхьэзэхахьэ фызэхатицэ-
цтыгъ, агу рыхьыцтыгъ, адыгэ
лъэпкъ культурэм зыкъызэред-
гъэІэтыжьыцтым тыдэлажьэ-
цтыгъ. Ащ иІахьыиІу хишІы-

хьагъ *Иапэжсыйхъэ Светланэ.*
ХьакIэщым псэ къыныгъэ-
кIэжсыйгъэнымкIэ ащ ишIуагъэ
къэкIуагъ. Пцынэо бэлахьхэр,
ЮтэжсакIохэр, оредыIохэр
тилэгъэх. ЦIыфхэм а пстэур
ашIогъэшIэгъоныщтыгъ.

Културтөрөн елхыгъэу лoф шлэнэр лэшлэхэп, ау Марет ар дэгъоу кыдэхэу. Ащ хахьо ышынымкIэ уахътэм кыгъэуцурэ пшъэрылхэр чанэу зэшлуехы амалхэр икьоу кызыфегъэфедэх. Республикэм шызыхахэр сьд фэдэрэ лoф-тхьабзи Теуцожь районэр ифэшъуашэу кышыгыэльэгъуагъ. Дэгъоу фэхъазырхэу, купышлухэу, ифэшъуашэу ахэр зэрэхэлжээкътхэр зэкIэмэ ашлэ. Културэм имызакуу кIэлэцъикIухэмрэ ныбжыкIэлэхэмрэ яхэгъэгъу шлу альэгъоу, лъэпкым итарихь, ихуджественнэ творчествэ ашлэу, уасэ фашлэу плугъэнхэмкIэ, ар кьэуухымэгъэным мэхъанэшхо реты. Лъэшэу ыналэ зытырагъэтырэмэ ащыщ културэм иунэхэм, тхылъеджаплэхэм ягъэцэкIэжын. 2017-рэ илъэсым кышгъэгъагъэу културэм иуни 6 Теуцожь районым шагъэцэкIэжыыгъ, кIэу 3 шагъэуцугъ, модельэнэ тхылъеджэплIэ 2 кышхызылаухыгъ.

Кушбү Светлан – АР-м культурамкэ иминистрэ игуадз:
— Теуцожь Марет Юфилэнымкэ чэци мафи илэн. А ышлэрэри нэгъэсыгъэу цыт. Мары гушчы-
лэм пае, модельнэ тхылъеджа-

пӀэу Гьобэжъуае кыбыцызэИутхы-
гӀэу рытэмэ, 2022-рӀэ илӀэсым
культурэм и Унэ агъэцкӀэжъы
зэхъум ащ кыдыдхэт тхылъ-
еджанӀэр зэгорэм модельнэ
зэрышӀыжъыщтыр кыдыдхы-
ти, ащ зэрэдытӀтӀнӀэу аригъэ-
шӀыгъагъ. А гъэцкӀэжъыным
ыуж узыхъэкӀэ ИофӀэу кыпыкӀы-
рӀэр бэ, джыри ыпӀэкӀэ уплӀэни
зыгорэм удегупысӀэжъыныр
кыны. Ар уахътӀэр, мылӀкур
ары. Шапхъэхэм, пӀалӀгъэхэм
уалъыплӀэан фае. Чыжъэу ма-
плӀэ. Ар бӀэп зыфызӀэшӀокӀырӀэр.
Зырыз. Арышъ, Теуцожъ Марет
игугъу шӀыан зыхъукӀэ, ИофӀшӀэ-
кӀо пӀэрыт. Бгъэсысын умылгъэ-
кӀыщтыми зыгорӀэ ригъӀэшӀӀэцт.
Теуцожъ Марет — Теуцожъ
район администрацием куль-
турэмкӀэ ыкӀи киномкӀэ игъэло-
рышӀанӀэ инащ:

— Модельнэ тхылъеджанIгэ
пиIыным ыпэкIэ, ар зыщыгъэ-
псыщт унэр гъэцэкIэжсыгъэу
щытын фэягъ. Арынчъэу зэнэ-
къокъум ухагъэуцоитп. Ац
дэжсьым, 2022-м, районым ипэ-
щагъэр Хъачмэмыкъо Азэмат.
Ац къыздыригъаити, культу-
рэм и Унэу Гъобэкъуае дэтыр
агъэцэкIэжэ зэхъум ац хэт
тхылъеджанIэри IофшIэнхэм
къахедгъэубытэгъагъ ыкIи джы
модельнэкIэ зэблэтхъун тлэгъ-
кIыгъ. Джы пэцакIэу тетым,
УдыкIэко Адам, ацкIэ ишIогъэ-
шхо къэкIуагъ. Ар культурэм фэ-
щагъ, щыхъурэ-щышIэрэм ренэу
щыгъуаз, сьд фэдэрэ IофкIи Iэ-
пыIэгъу къытфэхъу, гымэкIыгъо-
хэм зацегъэгъуазэ. Арышъ, сэ
сизакъоу сфызэшIокIыщты-
гъэп ар.

**ПкӀыхьалЫкьо Аюб — Теу-
цожь районым инароднэ депу-
татхэм я Совет итхьамат:**
— Марет лытэныгъэшхо зыфэ-
тшӀырэ цӀыф. ШофшӀэн дэгъоу
егъэцакӀэ, зэхэцэкӀо бэлахь. Рай-
оным цыпсэурэ цӀыф пэпчӀ ар
ешӀэ. ПшӀгъэдэкӀыжь ин ыхъу,
УрысыемкӀи АдыгеимкӀи шъып-
къагъэ зыхэлъ цӀыф.

Теуцхо Марет илошлакэккэ щытху маклэ кылыжыгыгэр. Аужырэхэм ащыц бэмышлэу АР-м и Лышхьхэу Къумпыл Мурат кырытыжыгы. Илъэсыбэхэм ккаклоц културэм хыхь ышынмккэ лфэу ышлагэм фэшл УФ-м и Президентэу Владимир Путиным иунашьоккэ «Урысыем ичылпэ зыгэлорышлэжыплэ изаслуженнэ лфышл» зыфилорэ цлэ лпэлэр кыфигьэшшошэг.

— Уисэнэхьат шлу умыльэгъоу
 Ioф шиlэн плъэклыцтэн. Куль-
 турэри джац фэд, узыфаер
 зэкIэри кыбдэхурэн. Арышъ,
 Ioф зышилэрэм шегъэжъагъэу ар
 нахъ гъэшилэгъонэу, нахъ дэгъоу
 зэрэшилэцтым сыпыль. Пчыхъэ-
 зэхыхъэ ребгъэкIокIыгъэу, «лъэ-
 шэу тыгу рихъыгъ, тхыашъуе-
 гъэпсэу » аlо3э чIэкIыжъхъ зы-
 хьукIэ нахъ дэгъоу Ioф шиlэ
 шиlоигъоу охъу. ЦIыфхэр шлу
 плъэгъунхъ фае, арынчъэу уапэ
 ебгъэхъуни плъэклыцтэн, кыбд-
 дэхъуни шылэн, — **eIo Mapem.**

АНЦОКЪО *Ирин.*

Сурэтхэр: Теуцожь Марет ихъар-
зынэщ, Анцокьо Ирин.

Тэхьутэмыкьое районыр загъэпсыгъэр
ильэси 100 зэрэхъурэм ипэгъоклэу

Лъэцэрыкьо Кимэ идышъэ лапэхэр

Лъэцэрыкьо Кимэ фатхыгъэри фэтхыгъэри бэ. Мы тхыгъэр «Тэхьутэмыкьое районыр загъэпсыгъэр ильэс 90-рэ хъугъэ» зыфилорэм кыхэхыгъ. Аужырэ ильэсипшымклэ хахьохэр фэсшыгъэхэу кьэсэгъэхы.

Оредыло ныбжьыклэу Нэхэе Тэмэрэ мэкъамэ кьэзыгъэлошт гъусэ кы-
фашынуэ зялэуэм, хулыфыгъэ зышугъо
лэпэ-лэагъу, ынэхэр огушъоу пщынэр
зылыгымклэ шъхэ фашыгъ. Пшэшъэ-
жыем ылоштыр ышлагъэп ыкли ыгу хэ-
кыгъ, ау ащ дэжым агъэрэхъатыгъ:

— Умыгумэ! Ар пщынэ кызырэкълэп,
Лъэцэрыкьо Кимэ ипщынэ нахъ!

Ащ дэжым оредыло ныбжьыклэр хулы-
фыгъэм еплъызэ зэрилохыгъ: «оркестр-
ри тыдэ шыа, мы зынэгъу зэлухыгъэ
хулыфыгъэри тыдэ шыа». Ау зыфаер
зэрымгыотыштыр кыгурылуи зи ыла-
гъэп.

Концертыр кытыгъ. Пшынаом икье-
уаклэ пшэашъэм ыгу ыщэфыгъэу нэку-
нэпс кышыгы ыкли ыгу кыфыхъагъэхэм
афыклэгъожыгъэу кыфыгъэгъунэу ак-
компониаторым елэулыгъ.

Зэклэ кызысхъагъэр адыгэ кьоджэ
цыкълэу Псэйткыу. Кымэфэ пчыхэ чы-
лэм чылэ клэпэгъаджэу Лъэцэрыкьо
Хьамед иунэ кьоджэдэхэр цызэрэу-
гыотыгъэх. Бысымырэ лъыжхэмрэ кьа-
лотэрэ кьэбархэмрэ оредэу кышало-
хэрэмрэ ягуалэу цыфхэр щедэлущыгъэх.
Унагъом ышхъэу Хьамед Адыгеимклэ
еджэлэп гъэсэнэгъэм икьежаплэ лутыгъ,
жерыло лъэпкэ творчествэм игуаин
дэлэжыагъ. Иотэжыэкълэ бэлахыгъ, латин
хьарыфхэмклэ ежъ-ежырэу усэхэр ытхы-
щыгъэх. Нэмык! зэчыишхуи ащ хэлъыгъ
— уапэ илыр кылон, жьагъохэмклэ
лэзэн ылэкълэщыгъ. Джащ фэдэу ащ зы
пшэашъэ ыгъэхъужыгъагъ. Лэзэ цлэрыло
горэм ар зэтыригъэуцожынуэ щэгъого-
гъо ыуж ихъэгъагъ, ау зыфызэшлохыгъэ
закъор Кимэ ят. Хьамед ихъаклэщ сена-
ушыгъэ зыхэлъ пшынаохэм ягугъу шашы-
щыгъ. Амышлэр горэм ыцлэ кызыра-
лорэм ащ исхэр хэщэтыкълэщыгъэх: «ар
лъэгъугъагъэмэ дэгъугъэба» алоштыгъ.

Ащ дэжым зымы ыгу кьэкълэгъэп аlore
пстэур зыхэзыщэу, зынэхэр огушъоу шъэ-
ожыер зэгорэм пщынэу цлэрыло хъуни,
ищытху зыщыщ республикэм имызакоу,
адыгэр зыщыпсэурэ кьэралыгъо пэпчъ
щызэлэашлэнэу. Загъорэ шъэожыер оред

макъэм клэдэулыгъэ хэчыети, унэм
ахыжыщыгъ. А клэлэцыкълэу Кьыры-
мыщыгъ, е нахыбэмэ зэралэщыгъэу
Лъэцэрыкьо Кимэ.

Пщынэм кьеоным зыфигъэсэнэр
шъэожыем хушъэфэгъэ хьопсаллэу
илагъ. Ау зэоуж, гъэблэ лъэхъанхэм ар
зымы шолофыгъэп. Мафэ кьэс еджаплэм
клон амал зэкълэми ялагъэп, лъэкълэпылхъэ-
хэр, шыгын фабэхэр шылагъэхэп. Ублэ-
плэ классхэм езыгъаджэщыгъэ клэлэ-
гъаджэм ащ цыф хэклэным ицыхъэшхо
темылэуи кырилогъагъ. Ау Кимэ зэ-
кълэкло имылэу шлэныгъэхэм афаблэщыгъэ,
анахъэу музыкэм ылэныкълэ. Ышна-
хыжъэу Хьарун мэкъэмэ лэмэ-псымэ
заулэ ылэ кыхыщыгъ, пщынэри ахэм
языгъ. Ежъ зырагъэблэгъэрэ чылэ джэ-
гъухэм бэрэ Кимэ зыдищэщыгъ. Пщынэр
зылэтын зымылэкълэры шынахыкълэ
джэхашъом тесэу кьеотыгъ. Хьарун
щхызэ, шъэожыем ышхъэ лэ щифзэ
щытхуштыгъэ:

— Аферэм, шынахык! —

Ащ кызысхъагъэу пщынэ кьеоным
зыфигъэсэу Кимэ ыублагъ. Бэшагъэу гу
лытагъэу шытыгъ пщынэм ымакълэ зэ-
хэзыхырэ кьоджэдэххэм анэлухэр кы-
зэрэнэфыхэрэм. Ежымы джащ фэдэу
цыфхэм гушугъо кьафыхы шлоигъуагъ,
ау кыгурылуагъ ащ пае шлэныгъэ икье
зэрэлэклэмылтыр. Анахъэу мэкъэмэ кье-
гъэуаклэм ыналэ тыригъэтыщыгъ. Ау
шлэхэу зэчыи ин зыхэлъ клэлэ лэахъом
икьебар зыщыщ кьуаджэм дэклэгъ. Нэ-
мык! чылэхэм, кьутырхэм ащызэхашэрэ
мэфэкълэ арагъэблагъэу рагъэжыагъ.
Мафэ горэм самодеятельностим хэтхэр
гъунэгъу кьутырэу Стефановскэм зыкы-
шагъэлэгъонэу кьуагъэх. Ау сценэм кы-
техъанхэм ыпэкълэ пхъэкълэчхэр кызыр-
эщыгъупшагъэхэр Кимэ ыгу кьэкълэжыгъ.
Ар имыгъусэмэ пщынэр кызырэкълэу
кьэу. Икытехъагъу лугъэкълэтынэу ялэ-
луи, шыуанэм ешэси чылэм ыгъэзэжыгъ.
Кызысхъожыем лэшэу улэуагъэ, ау
пхъэкълэчхэр зэрилыгъым ыгъэгъушлоштыгъ.
Ыцлэ кызыралом ар сценэм хъазырэу
тетыгъ.

Шхъэфэгъасэм (самоучка) изэчыи
шлэгъо дэд, ау ащ уеупсэжыи фае. Кимэ
щыклэгъабэ зэрилэр зыдишлэжыщыгъ.

Еджаплэм ильэсиблыр кызысхъеуым,
Адыгэкалэ дэт музыкальнэ училищым
члэхъанэу кьуагъэ. Ичыгъогоу, а лъэхъа-
ным училищым ипэшагъэу Ахэджэго
Щэбан ар лугъагъ. Клэлэ лэахъом исена-
ушыгъэ икьебар зэхэзыхыгъэ хулыфы-
гъэр Кимэ шыгушлыкълэ ыкли члэхъаным-
клэ лэпылэгъу кыфэхъуагъ.

Кимэ импровизациемклэ бэлахыгъ.
Джащ фэдэ кьэгъэлэгъон горэм лъэу
илэу пшэшъэжыи кышыкълэрыхъагъ:

— Индийскэ фильмым шыщ оред
кьасломэ хъуштыгъ?

— Кьэпшэуштыгъ? — еупчыгъ Кимэ.

— Ары, слэкълэщыт! Шъуаши си! —
иджэуапыгъ пшэшъэжыи.

Ащ кызырэдэхъуштым Кимэ джэнджэш
фырилагъэп, сыда плэмэ пшэшъэжыи
янэ зэлэашлэр артисткэу Сэмэгъу Гош-
нагъу арыгъэ. Зыгъэхъазырын тлэклэ
зэдэшлыгъ ыкли зэрэгъуагъэу лэгушъотео
инхэр кьалэжыгъэх.

Ильэсхэр тешлагъэхэу Адыгэ кьэра-
лыгъо клэлэгъэджэ институтым имузыка-
льнэ факультет Кимэ заочнэу кылухыгъ.
Нэужым клэлэгъэджэным Мыекъуапэ
имузыкальнэ училищэ зыщыфигъэсагъ.

Кимэ илэпэлэсэнэгъэрэ сенаушыгъэу
хэлъымрэ анахъэу зыкызысхъагъэу
1970-рэ ильэсыр ары. Ащ дэжым пшына-
омрэ оредылоу Сэмэгъу Гошнагъорэ
адыгэ оредыжхэр зыхэхъэгъэ кьэгъэлэгъ-
онэу зэдэгъэхъазырыгъагъ. Тлэмкли ар
гъэхъэгъэхэу хъугъэ. Ащ ыуж Адыгеим
инароднэ артисткэу Шъэожъ Розэ Кимэ
ылапэхэр «дышхъэу» зилогъагъэр.

Ильэсхэр тешлагъэхэу цыф хэмыкълэ-
щтэу зылогъэгъэ клэлэгъаджэм Лъэцэры-
кьо Кимэ лугълэагъ. Ылапэхэм фыклэгъо-
жыгъэу, ышхъэ еуфэхыгъэу ащ кы-
рилогъагъ:

— Кысфэгъэгъу, ащ дэжым сыкып-
кырыпллыхъагъэп.

Кимэ оркестрэ псау хъурэ цыфыгъ.
Адыгэ лъэпкэ мэкъэмэ лэмэ-псымэхэр
зэкълэ ащ ылэ кыхыщыгъэх. Ащ лэф
дэлшлэныр лэшэхэу оредылабэмэ алытэ-
щыгъ. Имэкъамэ тамэу, ынэлэу зэлухы-
гъэу, зэхашлэхэр зэкълэ зытетхыгъэр псэм
фэдэу кыпышхуштыгъ.

Кыхэкълэщыгъэ оредылохэм гушылэхэр
ащыгъупшэхэу, ау кьаплыхэрэм гу лъа-
мытэу пшынаом ар хигъэкълэклэн ылэ-
кълэщыгъ.

Музыкант цлэрылор ильэс зэфэшхъаф-
хэм концерт-эстраднэ бюром лэф шылагъ,
купэу «Орида» зыфилорэм хэтыгъ. Кьэ-
ралыгъо ансамблэу «Налмэсым» оркестрэ
щызэхыщэгъагъ ыкли пэцэныгъэ дызэ-
рихъагъ. Искусствэхэмклэ Мыекъуапэ
иклэлэцыкълэ еджаплэ Лъэцэрыкьо Кимэ
ыцлэ ехы.

Зэчыи ин зыхэлъ музыкант лэужы-
клэхэр ащ ыплугъэх. Ахэм кьахэщы Кимэ
ышыпху ылыфгъэ икълэлэу Кьэлэкьутэ-
кьо Инвер. Пщынэ цыкълэу ащ Кимэ
шлухъафтын фишыгъагъ. Ащ кызысхъа-
гъэу музыкэм идунай ар хэшагъэ хъугъэ.
Зы мафэм, цылэ мазэм и 16-м, нэбгы-

ритлур кьэзыгъэхъуагъ Тхэм ар ишлоигъо-
ныгъагъэнкли мэхъуба? Непэ Инвер
Тэхьутэмыкьое районым иансамблэ
цлэрылоу «Уджым» ипаш. Кавказым
имызакоу, адыгэхэр зыщыпсэурэ лэклэб
кьэралыгъохэм ар ащызэлэашлэ.

Лъэцэрыкьо Кимэ мэкъэмэушэу Тхэа-
бысымэ Умарэ игушылэгъуштыгъ. Нотэ
хэмьтэу усэщыгъэ композиторым иорэд
90-рэ пшынаом тамыгъэмэ арилхъа-
жыгъ.

Мэкъэмэ кьэгъэлэон сенаушыгъэу хэ-
лыгъэм имызакоу бзэпс лэмэ-псымэхэм
яшынкли Кимэ шлэныгъэхэу лэклэлыгъ.
Пщынэхэр, кьамылхэр, пхъэкълэчхэр,
унэгъо хызмэтым шагъэфедэрэ пкы-
гъохэр ылэ кьифэщыгъэх. Ежымы ышлы-
гъэ адыгэ пщынитфыр непэ АР-м и
Лъэпкэ музей ихъарзынэщ хэлъ. Ильэ-
сыбэрэ зы гухэлпыр лэклэзын ылэклэ-
щыгъэп: тым латинбзэкълэ ытхыгъэхэр
зэридзэкълэны, кыхиутынхэу фэагъ.
Латинбзэр зышлэрэ бзылфыгъэ горэм
фагъаклуи, бзэр зэригъашлэу ыублагъ.
Бэри пэмылэу нэклэбгъо 800 зэридзэ-
кълэжыгъ ыкли лэпэрытым цлэу фишы-
гъэр «Шлэ зилэм зэхышлэн...» Ау тхылыр
кыдыгъэкълэныу Кимэ игъо ифагъэп.
Ыужклэ, дунаим зехыжыгъэу уж, тым
ишъэогъуштыгъэм икьорэлъфым ащ икы-
хэутынклэ лэпылэгъу хъугъэ ыкли ипчэ-
гъэкълэ тхылы 100 хъоу кыдэкълэ. Кимэ
ишхъэгъусэу Зурэ Хьаджэбый ыпхъум
пшынаом ишъэогъухэм, илахылхэм ар
афигъыгъ. Ащ еджэгъэ Псэйткыу кьэ-
дэдэххэм тхылыр унагъо пэпчъ илын
фаеу алыты, ятлонэрэу, ипчэагъэкълэ 300
хъоу кыхауыжыгъ.

Клубэ Щэбан латинбзэкълэ итхыгъэхэ-
ри Кимэ зэридзэкълэжыгъэх. Ахэр Аме-
рикэм кыришыжыгъагъэх бзэшлэныгъэ-
лэжыу, профессорэу Щэшлэ Казбек.
лофышхоу ышлагъэмклэ шлэныгъэлэжыр
лэшэу Кимэ фэрэзагъ.

Искусствэм идунай Кимэ ильэсыбэ
лофэу шылагъэм изэфэхысыжъ хъугъэх
тхылхэу «Адыгейские танцевальные
наигрыши» ыкли «Самоучитель игры на
адыгейской гармонике» зыфилорэр.
Лъэпкэ музыкэм хахъо ышлынклэ
илахышлоу хылыхъагъэм фэшл Лъэцэры-
кьо Кимэ «УФ-м изаслуженнэ артист»
(ащ дэжым музыкантым ильэс 25-рэ
ыныбжыгъ), «АР-м инароднэ артист»
зыфилорэ цлэ лъапэхэр кыфагъэшхо-
шагъэх. Хэхэс адыгэхэр бэу зыщыпсэу-
хэрэ Анкара Лъэцэрыкьо Кимэ ыцлэ
зыхырэ музыкальнэ студие кышысхъа-
жыгъ.

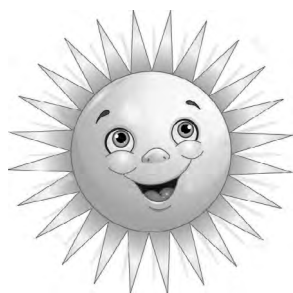
Ильэс кьэс ащ ыцлэклэ Адыгеим ип-
шынаохэм яреспубликэ зэнэкълэу зэ-
хашъ.

Сенаушыгъэ инэу хэлъыгъэмрэ пшэ-
рылэу зыфигъэуцужыгъэрэ зэригъэа-
щыгъэхэмрэ яхъатырклэ Кимэ ыцлэ
кызыфилэжыжыгъ. Пытаплэу илагъэр
ишхъэгъусэу Зур. Я 3-рэ зэлукълэуым
ыуж ар кыхыгъагъ ыкли ильэс 29-рэ
кызыдэгъэшлагъ. Зурэ илофшлэн творче-
ствэм пэчыжыагъэми, щэн-щэфыным
щылажэщыгъ, ишхъэгъусэу зыхэшагъэр
зэкълэ шлогъэшлэгъоныщыгъ, мэхъанэ
ритыщыгъ, ыгъэлэпэлэщыгъ. Яунэ
ихъанхэр яшэогъухэм яклэсагъ. Бысым-
гощэ халэлэу кьалэгъокълэщыгъ, адыгэ
шхын зэфэшхъафхэр кьапыгъохыщыгъэх.
Сурэтыбэхэр, видео тыхыгъэхэр, пшына-
ом илэшлагъэхэр ащ унэм джы кызынэ-
сыгъэм щеухъумэх. Ахэм ащышхэм АР-м
и Лъэпкэ музей илофшлэхэр закълэпэ-
клэхэм алыгъугъэм ибагъэ агъэшлэгъуагъ.

Пшынаом иаужырэ ильэсхэр псынкла-
гъэхэп. Гьогъуитло кьеогъэ инфарктым
ыуж ишылэныгъэ нахъ лэшлэ ышыщт
специалистхэм алыхъуштыгъэх. Зурэ
Новосибирскэ иакадемкълэ ащ фэдэ
кышыгыоти, Кимэ гьогъугъуи 8-рэ ышагъ.
Аужырэ клэгъум ыуж нахышлэу хъугъэ
фэдэу кьэкълэжыгъагъэх, ау ... ильэс 15
хъугъэу Кимэ кытхэтыжыгъ. Ау ишъэ-
гъухэм ар ащыгъупшэрэп, ильэс кьэс
иунэ щызэлэклэх, кызыхыгъэ ыкли ду-
наим зысхыжыгъэ мафэхэм игугъу
ашы.

Кимэ Хьамедэ ыкьор непэ кытхэ-
тыжыгъ нахъ мышлэми, хэбгъэкълэклэн
умылэкълэщт ипщынэ кьеуаклэ цыфхэр
джыри бэрэ ыгъэгъушлоштыгъ.

АКИГЪУ Разиет.

Тыгъэнэбзый

Гъэмафэр гулэтын

Мы илэсым тигъэмафэ фа-бэрэ Тыгъэрэклэ тигъэхопса-гъэп, аужыпкъэм, тфэмылэ-кыжъэу, хъаку плыгъэ мэ-шлошхом тыхэтым фэдагъ бэ-дзэогъур. Джы шышхъэу ящэнэрэ мазэр, апэритлум яшхъэтелулэжыр, пщыцлэу — Августыр кыгъэшпыккъэ-жъэу, зыгу зыкыуачлэу, илэ-шыгъэ кыгъэтхъэу зэрэщыты-щтым уегупшысэжынынэу шы-тэп. Бэмэ Тыгъэр, псыр, гъэмэ-фэжыр плэмэ, зашлэжырэп, ау фабэу, мыжъор зыщыстэу, псыр кызыщыжъоу, Тыгъэр узэ-хилыпкыжъэу гуегунчъэм, гур псынклэу ащэкы. Чыопсыми, щылэныгъэми, цыфхэми егъэ-лыгъащэр агу фаштэрэп, зэ-клэмкы зы зэдэштэныгъэ гу-гъэ ахэл зыхуклэ ары узы-фыхъудыеу, уемызэщэу, ренэу узызфыхъэрэп.

Ау тигъэмафэ непэрэмкы шы емылычым рыхъыжъагъэм фэд; плыр-стырхэр градус 35-м блифи, градус 40-м ыкы нахыбэм рифыллэгъагъ. Ма-

фэр хэгъэкли, чэщхэри гопэ-гочэгъу зэпымычыжъых, кыма-фэр «пшопырацэмэ», гъэмафэр — фэбэ телыгуклэ зэклэмыкложъ. Тинасыпмэ, шышхъэлур тлэку нахъ зыфэсакыжъ-зыгъэшложъ чылэтэгъэн, ошх шабэхэри кыыхафэу, хэтрэ псэ зыпыти — цыфи, нэмыкли тынэ кыри-мыфыпэу, кыитфэсакыин. Тэгъ-гъэ, тишлоигъоныгъэ кыгъэ-шпыккъэжынынэу.

Сыдми, гъэмафэр охтэ пшыс: чыгхатэхэр пкышхъэ-мышхъэхэм зэлпаклэ, тишоф-хэм лэжыгъэ зэфэшхъафхэр — коцыр, хъэр, тыгъэгъазэр, натрыфыр ащалуахыжъы, аузэ, тигъомылэпхъэ кон къаушъэ. Хэтэрыклхэр плоныш — шыб-жый стыри, лэшлуи, ини, нашэ-хырбыдэхэри, бжыин-бжыи-ныфхэри, кьон зэфэшхъафхэри, картофри — кыэупчынклэ балох — кызылэпхыгъэхэш витаминклэ зытыушъэныр ищыклагъ, фабэм тклэхихыгъэр бжыхъэ дышъэм кытитыжыщт.

Н. ДЗЭУКЪОЖЪ.

А. Балабасъ

Эпосэу «Нартхэр» зыфилорэм зыфэтэгъэнэуасэ

Нарт Лъэпшъ апэрэ ладэр зэриштыгъэр

Нарт Лъэпшъ гуклэ цлэрылоу щытыгъ. Ащ игуклэлагъэр гъэ-шлэгъонэу къалотэжъы. Лэклэ гучлэ плыгъэр машом кыпи-хыти, ар ылыгъэу уатэклэ еозэ, ежъ зыфэе сурэтыр хишлыкы-щтыгъ. Ар цыфымэ янэрылэ-гъугъ.

Ащыгъум ладэ шылагъэп. Лъэпшъы ыкыо ягуащэу нысэ илагъ. Нысэм ипщ зэрэгуклэ-рэ шыклэр гурылауагъ. Лъэпшъ гуклэ зыхуклэ гучлэ плыгъэм ылэ зэрэпистыкырэп, кын зэ-

рилэзгъурэр зыгурэлорэм, ипщ дэгущылэрэпти, блитлу ыуки, ашхъэ зэтырилхъы, гучлылу-нэ пхыригъэкли, кыш пчэлу-пэм луилхъагъ. Зылуелхъэм, Лъэпшъ лы акылынчъэпти, ащ зыгорэ зэрэпэсыгъэм гу кы-лэти, егупшысагъ.

— Мыш урылэбэнэу, гучлэ плыгъэр рыуубытынэу кы-лузылхъагъэм ышлыгъ, — ылуи, ащ исурэт гучлым хишлы-кыгъ.

ладэр кызыхэкыгъэр джары.

Джыри зы нарт тхыд

Хъудымыжъ иуджын

Хъудымыжъ нарт лъэпкъэу, Лъэпшъ игуклэ гусэу, клочлэ-шхо зыхэл цыфэу щытыгъ. Пхъэ кухыблыр ащ изытэ-мэрыхъэу щытыгъэу къало-тэжъы.

Ащ фэдэу зэгорэм мэзым ар кыкыжъызэ, Татрыхъу иорэ-дыло макъэ зэхихыгъ. Хъуды-мыжъ къэшоко лозэу щыты-гъэти, пхъэкухыблыр ытамэ

зэрэтэлъэу къечъэкызэ къа-шъоу фежъагъ. Ауштэу къашъо-зэ, лэзгъо хъурэешхо риубы-кыгъ, ащ ыгузэгъу луашхъэу къэнагъ. Ащ джыри Хъудымыжъ илуашхъэклэ еджэх.

Непэ къаклорэм ылэзгъунэу, Хъудымыжъ илуашхъэ Къун-чыкхъохаблэ чылэ гузэгум ит, уфаеми сурэт тех. (Нартхэр. Апэрэ том, н. 249)

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Тиадыгъэ къоджацлэхэр

(Бэдзэогум и 9-м кыхэ-тыутыгъэм ия 11-рэ лэхъ).

Пщыжъхъабл. Лабэ исэмэ-губгъу щыс, Шэуджэн районым хэхъэ. Лыцлэу Пщыжъым къуа-джэм ыцлэ кытекыгъ. Мы лым икыуадж зыфилорэ мэхъанэр ил. 1871-рэ илэсым мы чыплэм ар къэтлысыгъ.

Пщыкыуыхъабл. Мартэ псы-хъо исэмэгу нэпкъ лус, Теуцожь районым ит. 1850-рэ илэсым мыш щытысыгъ. Лыцлэу Пщы-кыуир чылэм лъапсэ фэхъугъ.

Пэнэхэс. Пшызэ исэмэгу-бгъоу щыс, Тэхъутэмыкыое районым ит. 1889-рэ илэсым мыш къэтлысыгъ. Панэм хэс чыл зыфилу. Чылэр кызытэ-сым пырэхъые пэнэ куандэхэр мы чыплэм бэу итыгъэх.

Теуцожьхъабл. Пшызэ лушъо исэмэгу нэпкъ лус, Теуцожь районым хэхъэ. 1842-рэ илэ-сым мы чыплэм щытысыгъ. 1940-рэ илэсым нэс Гъобэ-къуаеклэ еджэщтыгъэх (Гъобэ-

къо-лыцлэ). Мэкъуогум и 15-м, 1940-рэ илэсым адыгэ усэкло цлэрылоу Теуцожь Цыгъо ыцлэ-клэ Теуцожьхъабл чылэм фау-сыгъ (джыри Гъобэкуаер цлэу фашлыжыгъ).

Тхъагъапшъ. Хы Шлуцлэ лу-шъом лус шапсыгъэ чылэхэм ащыщ, псыхъоу Псышлуапэ иджабгъу нэпкъ лус, Псышлопэ (Лазаревскэ) районым ит. Чы-лэм лэакоу Тхъагъапшъэхэм, нэмыклэу къэплон хъумэ, Тхъа-гъапсэхэм ацлэ ехы.

Тыгъургъой. Теуцожь райо-ным ит чылагу, тыгурыгъур бзыу лъэпкъ, ащ кытекыгъэу алытэ чылэм ыцлэ. Къуаджэр мы чыплэм 1883-рэ илэсым къэтлысыгъ.

Тэуыхъабл. Псыхъоу Мартэ иджабгъу нэпкъ лус, Теуцожь районым ит. Тэуехэр лэакоху щытыгъэх. Ахэм ацлэ къуаджэм ехы, джыри ащыщхэр щэпсэху. Къуаджэр мыш 1850-рэ илэ-сым къэтлысыгъ.

Тэхъутэмыкыуай. Мыр Тэ-хъутэмыкыое районым игупч. 1860 — 1870-рэ илэхэм мыш

къэтлысыгъ. «Енэм чыл» рало-щтыгъ. Мэзаем и 13-м, 1936-рэ илэсым къуаджэм Хъахъура-тэм ыцлэклэ еджагъэх. Чъэпы-огум и 26-м, 1938-рэ илэ-сым къуаджэм Тэхъутэмыкыуай фаусыгъ. 1987-м кыщегъэжъа-гъэу Октябрьский цлэу фашлы-гъагъ, шлукаери ацлэ еджа-гъэх. Джы апэрэцлэр — Тэху-тэмыкыуай фаусыжыгъ, Тэху-тэмыкыуаехэм ячыл зыфилу.

Улап. Псыхъоу Улэ Лабэ зышхэлъэдэжъэрэм дэжъ чылэр щыс. Ащ къуаджэм ыцлэ кы-текыгъ. Чылэм дэсым инахы-бэр бэслээнэй лъэпкъ. Къуа-джэр Красногвардейскэ райо-ным хахъэ, мыш кызытысы-гъэр 1867-рэ илэсыр ары.

Фэдз. Псыхъоу Фэдз исэ-мэгубгъоу щыс. Цыфэу дэ-сым инахыбэр къэбэрттай.

Кошхъэблэ районым хахъэ. Мыш кызытысыгъэр 1861-рэ илэсыр ары.

(Джыри кыкылэпкылошт).

Щэрыоныр

Валерий Пономаренкэм медаль кыыхыгы

Спортмккэ заслуженнэ мастерэу, чемпионэу, щэрыонмккэ Паралимпийскэ джэгунхэм тыжын ыккы джэрз медальхэр кыащызыхыгы Мыекыуапэ щыщ Валерий Пономаренкэм Урысыем ичемпионат хагэунэфыкырэ чыплэ кыащызыхыгы.

Сэкьатныгэ зилэ спортсменхэм язэнэкьокьу Республикэу Удмуртием икьэлэ шхьалэу Ижевскэ бэдзэогъум и 27-м щегъэжыагъэу шышхьэлум и 4-м нэс щэккэ. Олимпийскэ резервым испорт еджаплэу В. Лукиным ыцлэ зыхырым кьэралыгъом ишъолъыр 20-м кьарыкыгъэ спортсменхэм зыщаушэты. Ахэм ащыщых щэрыонмккэ гъэхъэгъэшхо зышлыгъэ тиспортсмен цлэрылохэр: Паралимпийскэ джэгунхэм тыжын ыккы джэрз медальхэр кыащызыхыгы Сергей Малышевыр, дунаим и Кубок икьыдэхын теклоныгъэр ыккы хагэунэфыкырэ чыплэхэр кыащызыхыгыгъэхэ Марина Абдуллинар, Оксана Березовская, Влада Беспаловар, Татьяна Рябенкэр.

Валерий Пономаренкэм лъэныкьоу «пневматическэ клэраху – метри 10» зыфилорэм хагэунэфыкырэ чыплэ кыызэрэщыдихыгъэр гъэхъэгъэшлоу плытэ хьушт. Спортсменыр зыгъасэрэр Урысыем изаслуженнэ тренерэу Георгий Гуляйченкэр ары.

Нэбгыритлуми тафэгущло, тапэки мыщ фэдэ гъэхъагъэхэр ашлынхэу, республикэм ыцлэ дахэккэ рарагъэлонэу афэтэлэ.

Шахматхэр

Унагъохэри хэлэжыагъэх

Шахматхэмккэ зэнэкьокьухэр Красногвардейскэ районым щыкыуагъэх. Мы ижырэ джэгуклэр зыгу рихьхэу турнирым хэлэжыагъэхэр псэуплэ зэфэшхьафхэм кьарыкыгъэх, ахэм унагъохэри ахэтыгъэх.

Зэхэщаклохэм зэрагъэнэфагъэу хульфыгъэхэр ыккы бзыльфыгъэхэр шхьафэу зэнэкьокьугъэх.

Бзыльфыгъэхэр пштэмэ, хагэунэфыкырэ чыплэхэр кыдаыхыгъэх ильэси 10 зыныбжэ Алина Трофимовамрэ ащ янэу Надежда Трофимовамрэ, теклоныгъэр кыызфагъэшъошагъэр Анастасия Поминовар ары. Хульфыгъэхэмккэ чемпион хуьгъэр Эжен Каспаровыр ары, ятлонэрэ ыккы яцэнэрэ чыплэхэр кьалэжыгъэх Хусен Джоловым ыккы Борис Калашниковым.

Зэхэщыагъэр ыккы кыдззыгъэжыгъэр:
АР-м лъэпкэ Иофхэмккэ, Ижкыб кьэралхэм ащышсэурэ тилъэпкэ-гъухэм адырлэу зэпхыныгъэхэмккэ ыккы кьэбар жьугъэм иамалхэмккэ и Комитет
Адресыр:
385000
кь. Мыекыуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщылэр:
385000,
кь. Мыекыуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаихырэ А4-ккэ заджэхэр тхьапэхэу зипчъагъэккэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахэ цыккунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэккыгъэккыжыкы.
E-mail: adyvoice@mail.ru

Зыщаушыхыатыгъэр:
УФ-м хэутын Иофхэмккэ, телерадиокекытын-хэмккэ ыккы зэлъы-лэсыккэ амалхэмккэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэорышлэл, зэраушыхыатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекыуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэккыккы пчъагъэр
4489
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1282

Хэутыным узчыккытхэнэу щыт уахьтэр
Сыхыатыр
18.00
Зыщыккытхэгъэхэу уахьтэр
Сыхыатыр 18.00

Редактор шхьафэу
Мэщлэжы С. А.

Редактор шхьафэу
игуадзэр
Тэу З. Дз.

Пшъэдэжыкыжэ
зыхырэ
секретары
Тхьаркыохы А. Н.